

РАДА ПОСТАНОВА

29.03.2018

м. Київ

№ Р-4-4

Про наступ на права профспілок, у тому числі майнові

Відповідно до статті 21 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», статті 259 Кодексу законів про працю України та Статуту Федерація професійних спілок України організовує та здійснює громадський контроль за додержанням роботодавцями законодавства про працю, у тому числі прав громадян на об'єднання у профспілки. З цією метою ФПУ здійснюється постійний моніторинг порушень профспілкових прав та проводиться відповідна робота щодо організації їх захисту.

Також в Україні діють норми міжнародного законодавства, пакти і декларації ООН, конвенції Міжнародної організації праці щодо прав профспілок, які імплементовані у національне законодавство через їх ратифікацію Верховною Радою України.

Україна, як член МОП з 1954 року, ратифікувавши конвенції МОП, узяла на себе обов'язок підтримувати принципи й права, закріплені у її Статуті та Філадельфійській декларації про цілі та завдання МОП, забезпечувати ефективну реалізацію цих важливих документів, імплементацію їх норм та принципів на національному рівні, а також регулярно повідомляти керівні органи МОП про вжиті заходи щодо їх застосування.

Однак аналіз реальної ситуації вказує на те, що зазначені обов'язки виконуються не повною мірою, оскільки в країні не дотримуються норми окремих конвенцій МОП і не відбувається на належному рівні процес адаптації законодавства до вимог міжнародних актів.

В Україні, порівняно з європейськими країнами, діє надмірно складний механізм реалізації найманими працівниками права на страйк із довготривалою процедурою прийняття рішення про його оголошення та проведення. Крім цього, законодавством передбачена значна кількість випадків обмежень права на страйк окремим категоріям працюючих. Щонайменше у 17 нормативно-правових актах встановлена заборона проведення страйку в певних галузях або для певних категорій працівників.

Конвенції МОП, інші акти міжнародного права не знаходять належного прямого застосування як джерела права, у рішеннях роботодавців, органів виконавчої влади, судів при вирішенні трудових, майнових та інших спорів.

Мають місце непоодинокі випадки перешкоджання діяльності профспілкових організацій, переслідування активістів, втручання в статутну діяльність профспілкових організацій з боку роботодавців, органів державної влади, зокрема судової, а також органів місцевого самоврядування, зокрема при створенні об'єднаних територіальних громад.

До порушень призводить також і неврегульованість на законодавчому рівні окремих питань діяльності профспілок. Також існує практика прийняття без громадського обговорення та погодження з профспілками законів та інших нормативно-правових актів, які тією чи іншою мірою порушують їх права.

Існування зазначених проблем наносить шкоду авторитету України як правової, демократичної, соціальної держави, оскільки забезпечення міжнародних стандартів у дотриманні прав людини, в тому числі на свободу об'єднання, є найважливішим її обов'язком. Згідно з оцінкою Глобального індексу прав МКП, що презентується на Міжнародній конференції праці, Україна входить до п'ятірки країн, де найбільше порушуються права профспілок і працівників.

За повідомленнями членських організацій ФПУ, останнім часом наступ на свободу об'єднання (асоціацій) в профспілки посилюється (Інформація додається).

В установленому порядку на підставі даних, наданих членськими організаціями ФПУ, факти порушень вносяться до Єдиного реєстру порушень прав профспілок.

Нехтуючи статтею 41 Конституції України щодо непорушності права приватної власності, протягом багатьох років держава грубо порушує майнові права профспілок. Шляхом ухвалення неправомірних рішень судів про відчуження об'єктів власності профспілок і визнання їх власністю держави у період 2011–2017 років у профспілок вилучено 40 майнових об'єктів.

Протягом 2014–2016 років відповідно до рішень судів були визнані державною власністю будівлі профспілок та навчально-методичних центрів профспілкових об'єднань Закарпаття, Івано-Франківщини, Чернігівщини, Полтавщини, тривають судові спори за будівлі профспілок Одеської, Хмельницької і Чернівецької областей.

Слід зазначити, що питання додержання профспілкових прав та гарантій діяльності належним чином державою не контролюється. Зокрема, Державна служба України з питань праці та її територіальні органи не мають повноважень щодо здійснення нагляду і контролю за додержанням роботодавцями, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування права громадян на об'єднання в профспілки. В окремих випадках факти порушень у цій сфері перевіряються комісіями, спеціально створеними за дорученням Міністерства соціальної політики України, після запитів до Уряду міжнародних організацій, яким ФПУ в установленому порядку повідомляє про такі факти.

Водночас доводиться констатувати, що незважаючи на те, що з боку ФПУ проводиться постійна робота з навчання профспілкового активу, надається

необхідна методична допомога, підготовлені відповідні роз'яснення, в тому числі в спеціальному випуску «Бібліотеки голови профспілкового комітету», громадський контроль членських організацій ФПУ у цій сфері теж не є достатнім.

Насамперед, неповною є картина порушень прав профспілок. Про ситуацію у цій сфері в 2017 році повідомили лише 37 членських організацій ФПУ (21 всеукраїнська галузева профспілка та 16 територіальних профоб'єднань). Із них 9 членських організацій повідомили про відсутність порушень прав профспілок (6 галузевих та 3 територіальних відповідно). Пояснювальні записки до інформації (які умовно можна назвати такими) надіслали 4 галузевих профспілки та 7 територіальних об'єднань профспілок.

Відсутнє оперативне реагування членських організацій на виявлені порушення, має місце несвоєчасне внесення фактів порушень профспілкових прав до Єдиного реєстру порушень прав профспілок. Видається, що факти порушень подекуди приховуються, не повідомляються ФПУ офіційно в установленому порядку, а проблеми і вжиті заходи щодо їх вирішення не висвітлюються. В той же час, зі звернень на телефони «гарячої лінії ФПУ», електронних звернень профспілкового активу можна зробити висновок про існування серйозних проблем у сфері додержання профспілкових прав.

Однією з причин виникнення такої ситуації є відсутність системного здійснення громадського контролю з питань додержання профспілкових прав, спрямованого не тільки на виявлення порушень, а й на запобігання їх виникненню.

Не в усіх членських організаціях ФПУ створені правові інспекції праці (в тому числі на умовах кооперування коштів), неналежним чином здійснюється правовий захист членів профспілок, що є одним з найважливіших завдань профспілкової діяльності. Економія саме на юристах призводить до відсутності захисту прав працівників, нівелювання ролі профспілок, зневіри людей праці у профспілковому русі і, як наслідок, масового скорочення профспілкового членства.

З метою підвищення рівня ефективності роботи профспілкових організацій всіх рівнів щодо здійснення громадського контролю за додержанням роботодавцями, державними органами та органами місцевого самоврядування права громадян на об'єднання у профспілки, захисту профспілкових прав Рада Федерації професійних спілок України

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Виходячи із завдань і цілей Стратегії діяльності Федерації профспілок України на 2016–2021 роки «Європейський вибір», прийнятої на VII З'їзді ФПУ, визнати пріоритетним завданням Федерації профспілок України, її членських організацій на 2018–2019 роки організацію ефективного громадського контролю за додержанням законодавства про профспілки, проведення постійного правового навчання з питань захисту профспілкових прав.

2. Схвалити Заяву Ради ФПУ до Кабінету Міністрів України щодо обов'язковості дотримання вимог Закону України «Про соціальний діалог в

Україні» та Генеральної угоди на 2016–2017 роки в частині погодження з профспілковою стороною законопроектів та проектів інших нормативно-правових актів з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин (додається).

3. Президії ФПУ:

3.1. Звернутися:

- до Кабінету Міністрів України, як суб'єкта законодавчої ініціативи, щодо подання до Верховної Ради України законопроекту з урахуванням профспілкових пропозицій, метою якого є законодавче врегулювання правового статусу майна профспілок;

- до Верховної Ради України щодо:

- недопущення розгляду законопроектів, які містять положення, що порушують норми міжнародних договорів, ратифікованих Україною, і спрямовані на обмеження права громадян на об'єднання у профспілки;

- проведення комітетських і парламентських слухань з питання «Про стан дотримання в Україні конституційних та міжнародних прав профспілок»;

- до Верховного Суду України стосовно вжиття відповідних заходів щодо забезпечення однакового застосування судами норм права, зокрема конвенцій МОП №№ 87, 98, інших міжнародних актів, ратифікованих Україною.

3.2. Звернутися до Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, центральних та місцевих органів виконавчої влади та міжнародної громадськості з ультимативним попередженням про готовність профспілок усіх рівнів у разі продовження наступу на їх законні права (у тому числі майнові) вдатися до активних протестних дій з елементами громадянського супротиву (пікетування, в тому числі інформаційне, державних та місцевих органів влади), розгортання кампанії в засобах масової інформації з висвітленням фактів деструктивної діяльності зазначених органів проти людини праці і профспілок.

3.3. Попередити органи виконавчої влади про те, що Федерація професійних спілок України, всеукраїнські профспілки та територіальні профоб'єднання будуть вимушені припинити участь у Національній тристоронній соціально-економічній раді та інших органах соціального діалогу у разі продовження перебування на неконструктивних позиціях неправомірного позбавлення профспілок їх майна, а відтак перешкоджання їхній законній діяльності.

3.4. Здійснювати постійний моніторинг проходження у Верховній Раді України законопроектів, поданих народними депутатами України за ініціативою ФПУ.

3.5. Ініціювати через уповноваженого Представника ФПУ у Верховній Раді України внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у частині звільнення профспілок від подання фінансової звітності шляхом внесення відповідних змін до статті 2 «Сфера дії Закону».

3.6. Готувати щорічну профспілкову доповідь з питань додержання прав профспілок з обов'язковим розглядом на своєму засіданні та направляти її для реагування державним органам і об'єднанням організацій роботодавців.

3.7. Визначити дату та порядок проведення у травні поточного року маніфестації під єдиним гаслом «За права людини праці, за права профспілок в Україні».

4. Голові ФПУ:

- сформувати експертну групу для підготовки звернення до Верховного комісара ООН з прав людини з пропозицією направити в Україну спеціальну місію та для організації зустрічі з його представником в Україні з питань порушення прав профспілок в Україні;

- звернутися до Міжнародної конфедерації профспілок щодо факту нападу групи невідомих осіб на учасників засідання виборного органу Професійної спілки працівників житлово-комунального господарства, місцевої промисловості, побутового обслуговування населення України 22 березня 2018 року;

- оперативно інформувати наглядові органи Міжнародної організації праці про порушення прав профспілок для солідарної підтримки і захисту;

- утворити робочу групу для невідкладної (до 15 квітня 2018 року) зустрічі з Прем'єр-міністром України з питань порушення майнових прав профспілок, скасування розпорядження Кабінету Міністрів України про передачу профспілкових об'єктів, у першу чергу будинків територіальних профоб'єднань Закарпатської і Полтавської областей;

- організувати та координувати солідарні дії на підтримку обласних рад профспілок Полтавської та Закарпатської областей, спрямовані на захист профспілкового майна;

- забезпечити постійне інформування громадськості про порушення прав профспілок у ЗМІ та соціальних мережах.

5. Членським організаціям ФПУ:

5.1. Узяти участь у солідарних акціях протесту, організованих на підтримку обласних рад профспілок Полтавської та Закарпатської областей.

5.2. Провести в травні 2018 року профспілкові маніфестації під єдиним гаслом «За права людини праці, за права профспілок в Україні».

5.3. Організувати проведення круглих столів, інших заходів з метою інформування громадськості про порушення прав профспілок.

6. Членським організаціям ФПУ – всеукраїнським профспілкам:

6.1. Посилити громадський контроль за додержанням роботодавцями, державними органами та органами місцевого самоврядування законодавства України про профспілки, в тому числі норм конвенцій МОП №№ 87, 98, 135.

6.2. Розглянути можливість збільшення чисельності штатних правових інспекторів праці за рахунок власних коштів профспілкових організацій або кооперування коштів споріднених галузей.

6.3. Рішуче реагувати на порушення профспілкових прав, використовуючи всі можливі засоби, передбачені законодавством.

6.4. Своєчасно повідомляти ФПУ про виявлені порушення профспілкових прав та вжиті заходи щодо їх усунення для внесення фактів порушень до Єдиного реєстру порушень прав профспілок та організації відповідного

реагування; залучати до вирішення проблем можливості Експертної групи оперативного реагування ФПУ.

6.5. Активно використовувати наглядові механізми МОП з метою захисту профспілкових прав, зокрема оперативно повідомляти Міжнародній конфедерації профспілок та Комітету зі свободи об'єднання МОП про факти порушень конвенцій МОП №№ 87, 98, 135 роботодавцями, державними органами та органами місцевого самоврядування.

6.6. Проводити відповідну роз'яснювальну роботу в первинних профспілкових організаціях з питань застосування законодавства про профспілки та необхідності організації постійного моніторингу порушень профспілкових прав.

6.7. Забезпечити регулярне навчання профспілкового активу з питань ефективного захисту профспілкових прав.

6.8. У разі необхідності захисту профспілкових прав організовувати відповідні солідарні заходи реагування, в тому числі акції протесту.

7. Членським організаціям ФПУ – територіальним профоб'єднанням:

7.1. Вивчити питання щодо можливості введення до штату посад правових інспекторів праці з фінансуванням їх оплати праці шляхом кооперування коштів обласних структурних ланок галузевих профспілок та коштів ФПУ.

7.2. Організовувати силами правових інспекторів праці профоб'єднання моніторинг порушень прав профспілок, вживати заходи громадського контролю з метою їх виявлення.

7.3. Інформувати про порушення профспілкових прав місцеві органи влади та вимагати від них вжиття відповідних заходів реагування.

7.4. Забезпечити через засоби масової інформації, соціальні мережі під час проведення загальних громадських заходів інформування працівників місцевих підприємств, установ, організацій з питань реалізації ними права на об'єднання у профспілки.

7.5. У разі необхідності захисту профспілкових прав організовувати відповідні солідарні заходи реагування, в тому числі акції протесту.

8. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на Постійну комісію Ради ФПУ з питань правового захисту профспілок та їх організацій, членів профспілок та Голову ФПУ Осового Г.В.

Голова ФПУ

Г.В. Осовий

Доплаток
до посадових
від 28.10.2018 № Р-4-4

Інформація про порушення профспілкових прав, у тому числі майнових

Відповідно до статті 259 Кодексу законів про працю України, статті 21 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» та свого Статуту Федерація профспілок України організовує та здійснює громадський контроль за дотриманням роботодавцями законодавства про працю, в тому числі прав громадян на об'єднання у профспілки. З цією метою у ФПУ здійснюється постійний моніторинг порушень профспілкових прав та проводиться відповідна робота щодо організації їх захисту.

В установленому порядку на підставі даних, наданих членськими організаціями ФПУ, факти порушень вносяться до Єдиного реєстру порушень прав профспілок.

У 2016 році до згаданого Реєстру внесено 14 підприємств, установ, організацій, на яких виявлено 27 порушень, із них станом на 1 грудня 2016 року усунуто 20 порушень на 9 підприємствах.

У 2017 році внесено 24 підприємства, установи, організації, на яких виявлено 31 порушення, із них станом на 1 грудня 2017 року усунуто 12 порушень на 9 підприємствах.

Зокрема, за даними Реєстру, в 2017 році в Україні порушувалися такі положення законодавства про профспілки:

1. Стаття 3 Конвенції МОП № 87 про свободу асоціації та захист права на організацію, ратифікована Україною 04.09.1956 (щодо права організацій працівників (профспілок) опрацьовувати свої статuti й адміністративні регламенти, вільно обирати своїх представників, організовувати свій апарат і свою діяльність і формулювати свою програму дій), **стаття 2 Конвенції МОП № 98 про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів**, ратифікована Україною 04.09.1956 (щодо належного захисту проти втручання у створення й діяльність організацій та керування ними) **та стаття 12 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»** (щодо заборони втручання державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, роботодавців, їх об'єднань у статутну діяльність профспілок, їх організацій та об'єднань).

Порушення зазначених норм було виявлено:

- у Територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) (вул. Василя Стуса, 10/122, м. Біла Церква, директор центру Сосюра Тетяна Степанівна), де за повідомленням Профспілки працівників соціальної сфери України під тиском директора на працівників 25.10.2017 проведено профспілкові збори і прийнято рішення про самоліквідацію первинної профспілкової організації;

- у ТОВ «ВЕНБЕСТ» (проспект Перемоги, 90/1, м Київ, 03062, генеральний директор Олянішин Вадим Олегович), де з ініціативи адміністрації

в примусовому порядку була ліквідована первинна профспілкова організація Профспілки працівників інноваційних і малих підприємств України. До профкому були спрямовані зразки заяв про вихід із профспілки, а до бухгалтерії товариства – про припинення перерахування профспілкових внесків. Заяви і списки працівників, які залишалися членами профспілки, направлялися до відділу кадрів товариства для контролю. Внаслідок цього працівники були змушені масово написати заяви про вихід із профспілки, щоб не піддаватися тиску з боку роботодавця;

- у Миколаївській філії державного підприємства «Адміністрація морських портів України» (вул. Заводська, 17, м. Миколаїв, Миколаївська область, 54002, керівник – в.о. начальника МФ ДП «АМПУ» Козонак В.М.), де органами поліції було проведено обшук і вилучено профспілкову документацію Професійної спілки працівників морського транспорту Миколаївського морського торгового порту;

- на Комунальному підприємстві «Комплекс з вивезення побутових відходів» (пров. Золотий, 4, м. Харків, 61140, керівник Аббасов Фазіль Севіндікович), на якому під загрозою звільнення, працівників, що є членами Профспілки працівників житлово-комунального господарства, місцевої промисловості, побутового обслуговування населення України, примусили писати заяви про вихід з профспілки, а голову первинної профспілкової організації Золотько Людмилу Іванівну (особу з інвалідністю) – написати заяву про звільнення з займаної посади за власним бажанням;

- у судових органах Львівщини, зокрема в Галицькому районному суді міста Львова, який 11 липня 2017 року постановив рішення у справі № 461/3081/17-п, скасував документи Львівської обласної організації Профспілки працівників автомобільного та сільськогосподарського машинобудування України (далі – Профспілка працівників АСМУ) та ухвалив рішення про відновлення порушника Статуту Профспілки працівників АСМУ Горбу Василя Миколайовича членом профспілки та на посаді заступника голови первинної профспілкової організації ТОВ «Леоні Ваерінг Системс УА ГмбХ» Профспілки працівників АСМУ.

За повідомленням Львівської обласної організації Профспілки АСМУ (просп. Т. Шевченка, 7, кімн. 39, м. Львів, 79005, голова Захваткіна Оксана Іванівна) 17 січня 2018 року Апеляційним судом Львівської області зазначене рішення залишено без змін. У даний час на вказані рішення судів подано касаційну скаргу до Верховного Суду України, правову допомогу у складанні якої надано фахівцями апарату ФПУ.

2. Стаття 1 Конвенції МОП № 135 про захист прав представників працівників на підприємстві та можливості, що їм надаються, ратифікована Україною 03.09.2003 (щодо захисту представників працівників від будь-якої дії, яка може завдати шкоди, куди входить звільнення, що ґрунтується на їхньому статусі чи на їхній діяльності як представників працівників, чи на їхньому членстві у профспілці або на їхній участі в профспілковій діяльності) та **стаття 41 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»** (щодо гарантій для працівників, обраних до профспілкових органів).

Порушення зазначених норм, зокрема незаконні звільнення та притягнення до дисциплінарної відповідальності профспілкових активістів мали місце:

- у Територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) (вул. Василя Стуса, 10/122, м. Біла Церква, директор Сосюра Тетяна Степанівна, Профспілка працівників соціальної сфери України) – при проведенні скорочення штату директор ініціювала звільнення колишнього голову профспілкового комітету Фоменко Т.М. (переобрана в лютому 2017 року), яка у подальшому під тиском керівництва звільнилася з роботи;

- у комунальному закладі «Кодимський центральна районна лікарня» (вул. Кривенцова, 1, м. Кодима, Одеська область, 66000, головний лікар – Дарієнко Сергій Іванович, Профспілка працівників охорони здоров'я України) – накладено дисциплінарне стягнення без попередньої згоди профкому на члена профкому лікаря Шевчука О.В.

3. Стаття 2 Конвенції МОП № 135 про захист прав представників працівників на підприємстві та можливості, що їм надаються (щодо надання представникам працівників відповідних можливостей, що дають їм змогу швидко і ефективно виконувати свої функції) та **стаття 42 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»** (щодо обов'язку роботодавця щомісячно і безоплатно утримувати із заробітної плати та перераховувати на рахунок профспілки членські профспілкові внески працівників – членів профспілки та заборони затримки перерахування зазначених коштів).

Факти неперерахування членських внесків на рахунки профспілкових організацій були виявлені:

- у Приватному акціонерному товаристві «Северодонецьке об'єднання Азот» Холдингу OSTCHEM (вул. Пивоварова, 5, м. Северодонецьк, Луганська область, 93403, голова Правління Бугаєв Леонід Сергійович, Профспілка працівників хімічних та нафтохімічних галузей промисловості України). Заборгованість станом на 01.12.2017 склала 1 689 358 гривень;

- на Комунальному підприємстві «Комплекс з вивезення побутових відходів» (пров. Золотий, 4, м. Харків, 61140, керівник Аббасов Фазіль Севіндікович, Профспілка працівників житлово-комунального господарства, місцевої промисловості, побутового обслуговування населення України). Заборгованість станом на 01.12.2017 становить 369 981,81 гривень;

- на Комунальному підприємстві «Північний» (вул. Дніпропетровська дорога, 118, м. Одеса, Одеська область, директор Горячев Роман Олександрович, Профспілка працівників житлово-комунального господарства, місцевої промисловості, побутового обслуговування населення України). Заборгованість станом на 01.12.2017 становить 35 700 гривень;

- на Харківському державному авіаційному виробничому підприємстві (вул. Сумська, 134, м. Харків, 61023, в.о. генерального директора Санагурський Степан Петрович, Профспілка авіабудівників України). Заборгованість станом на 01.12.2017 становить близько 320 000 гривень;

- у Центральній районній лікарні Києво-Святошинського району (вул. 40-річчя Жовтня, 51, м. Боярка, Києво-Святошинський район, Київська область,

08150, керівник Завадецький Олександр Тарасович, Профспілка працівників охорони здоров'я України). Розмір заборгованості роботодавцем приховується;

- у комунальному закладі Києво-Святошинської районної ради «Києво-Святошинська районна стоматологічна поліклініка» (вул. Молодіжна, 74, м. Боярка, Києво-Святошинський район, Київська область, 08153, керівник Дембіцький Олександр Володимирович, Профспілка працівників охорони здоров'я України). Розмір заборгованості роботодавцем приховується;

- у комунальному закладі «Києво-Святошинський Центр первинної медико-санітарної допомоги» (вул. Соборності, 51, м. Боярка, Києво-Святошинський район, Київська область, 08154; головний лікар Ткаченко Олег Андрійович, Профспілка працівників охорони здоров'я України). Розмір заборгованості роботодавцем приховується.

4. Стаття 2 Конвенції МОП № 135 про захист прав представників працівників на підприємстві та можливості, що їм надаються (щодо надання представникам працівників відповідних можливостей, що дають їм змогу швидко і ефективно виконувати свої функції) та **стаття 44 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»** (щодо обов'язку роботодавця відрахування коштів первинним профспілковим організаціям на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу).

Факти неперерахування роботодавцями зазначених коштів мали місце:

- у Публічному акціонерному товаристві «Дніпропетровський завод прокатних валків» (вул. Комінтерну, 2, м. Дніпро, голова правління Торохтій Сергій Анатолійович, Профспілка трудящих металургійної і гірничодобувної промисловості України). Заборгованість станом на 01.12.2017 становить 95 469,36 гривень;

- у Приватному акціонерному товаристві «Северодонецьке об'єднання Азот» Холдингу OSTCHEM (вул. Пивоварова, 5, м. Северодонецьк, Луганська область, 93403, голова Правління Бугаєв Леонід Сергійович, Профспілка працівників хімічних та нафтохімічних галузей промисловості України). Заборгованість станом на 01.12.2017 становить 567 512 гривень.

5. Стаття 2 Конвенції МОП № 135 про захист прав представників працівників на підприємстві та можливості, що їм надаються (щодо надання представникам працівників відповідних можливостей, що дають їм змогу швидко і ефективно виконувати свої функції) та **статей 28 та 45 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»** (щодо права профспілок на одержання інформації від роботодавців з питань, що стосуються трудових і соціально-економічних прав і законних інтересів своїх членів та обов'язку роботодавців, їх об'єднань надавати в тижневий термін інформації на запити профспілок).

Факти порушення зазначених норм були виявлені в ТОВ «АСКОМ СЕРВІС» (до 07.09.2017 – ТОВ «ГОЛМЕТРЕСУРС») (вул. Мічуріна, 9, м. Дніпро, Дніпропетровська область, 49000, генеральний директор Тарасенко Валентина Михайлівна, Профспілка трудящих металургійної і гірничодобувної промисловості України).

6. Стаття 23 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (щодо права профспілок, їх об'єднань щодо соціального захисту та забезпечення достатнього життєвого рівня громадян).

Відповідно до Регламенту ведення колективних переговорів щодо встановлення розміру мінімальної заробітної плати Профспілкова сторона неодноразово ініціювала колективні переговори щодо встановлення розміру мінімальної заробітної плати на 2018 рік. Проте, переговори не відбулося.

Зазначене питання обговорювалося лише під час проведення консультацій стосовно проекту Державного бюджету України на 2018 рік.

Аналогічна ситуація відбулась також під час визначення розміру мінімальної заробітної плати на 2017 рік.

7. Стаття 12 і стаття 23 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (щодо незалежності профспілок та права профспілок, їх об'єднань на ведення колективних переговорів та укладання колективних договорів і угод).

Наприкінці 2016 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 06.12.2016 № 1774 – VIII, який був підготовлений Урядом без узгодження із соціальними партнерами та набув чинності з 1 січня 2017 року.

Так, пункти 3 та 5 Прикінцевих положень цього закону зобов'язують сторони соціального діалогу у визначені терміни переглянути колективні угоди та договори, а також забороняють застосовувати в них мінімальну заробітну плату як розрахункову величину для визначення посадових окладів та заробітної плати працівників.

Крім того, зазначені норми порушують положення Європейської соціальної хартії (переглянутої), Конвенції МОП № 98 про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів, Конвенції № 154 про сприяння колективним переговорам щодо добровільності ведення колективних переговорів та суперечать статтям 6, 7, 8 Закону України «Про колективні договори і угоди» в частині заборони будь-якого втручання з боку органів представницької і виконавчої влади у формування змісту колективних договорів та угод.

8. Стаття 4 Конвенції МОП № 98 про застосування принципів права на організацію і ведення колективних переговорів, стаття 1 Конвенції МОП № 154 про сприяння колективним переговорам (ратифікована Україною 16.05.1994), Закон України «Про колективні договори і угоди».

Наразі при веденні колективних переговорів з укладення Генеральної угоди на новий строк відбувається спроба представників Урядової сторони вилючити із колективно-договірного процесу працівників бюджетної сфери, що є дискримінацією.

9. Вчиняються спроби втручання у статутну діяльність профспілок і з боку законодавців.

До Верховної Ради України групою народних депутатів України (Маркевичем Я.В. та ін.) внесено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (реєстр. № 3474 від 13.11.2015). Цим законопроектом, зокрема пропонується доповнити статтю 36 Закону України «Про професійні спілки, їх права та

гарантії діяльності» нормою щодо обов'язку профспілок та їх об'єднань щорічно публікувати на своєму офіційному сайті всю фінансову звітність.

Про порушення цим законопроектом профспілкового законодавства, в тому числі Конвенції МОП №87, ФПУ повідомила Міжнародну конфедерацію профспілок (далі – МКП).

Генеральний секретар МКП Шаран Барроу звернулася до Голови Верховної Ради України В. Гройсмана з підтримкою позиції профспілок та порадою щодо необхідності доопрацювання зазначеного законопроекту як такого, що порушує Конституцію України та Конвенцію МОП № 87. Копію цього звернення з МКП також надіслано голові Комітету з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення Л. Денісовій.

Наразі цей законопроект включено до порядку денного та рекомендовано Верховній Раді України прийняти його за основу.

Також групою народних депутатів України (Мураєвим Є.В. та ін.) до Верховної Ради України внесено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо впровадження додаткових гарантій належної діяльності професійних спілок)» (реєстр. № 5469), який за ідеєю авторів направлений на надання профспілкам додаткових інструментів захисту трудових, соціально-економічних інтересів працівників, гарантій їх діяльності та впровадження механізмів контролю працівників над виборними органами профспілок, а також забезпечення умов для більш активного залучення членів профспілки у профспілкове життя, що сприятиме підвищенню авторитету професійних спілок. Також ним пропонується запровадити обов'язкове утворення при професійних спілках, чисельність яких більше 100 працівників, та об'єднаннях профспілок Контрольної комісії, яка здійснюватиме моніторинг цільового використання коштів профспілки, розгляд конфліктних ситуацій, що виникають у профспілці, контроль за дотриманням виборним органом профспілки вимог чинного законодавства, статуту, колективних договорів та угод; встановити обмеження для профспілок щодо їх участі у переговорах по укладенню колективних договорів та угод, обов'язок профспілок звітувати перед своїми членами, а також встановити пріоритетність профспілок стосовно роботодавців у разі тлумачення ними норм законодавства або положень колективного договору для прийняття остаточного рішення у переговорах та консультаціях.

Однак цей законопроект розцінюється профспілками як чергова спроба поставити найбільш представницькі організації громадянського суспільства під повний контроль держави та створення умов для ослаблення автономії профспілок, встановленої міжнародним правом, Конституцією і законодавством України, позбавити захищеності профспілок від зовнішнього втручання з боку державних органів, попри те, що незалежність профспілок є загальновизнаною міжнародним і національним законодавством нормою та безперечною умовою функціонування системи соціального партнерства.

Рішенням Президії ФПУ від 20.12.2016 № П-6-5, а також СПО об'єднань профспілок на підставі аналізу законопроекту його визнано неприйнятним в цілому.

ФПУ звернулася до комітетів Верховної Ради України: з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, бюджету,

європейської інтеграції, запобігання та протидії корупції щодо підтримки профспілкової позиції та ухвалення рішення про його відхилення. Заперечення ФПУ до законопроекту підтримані Комітетом Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, який запропонував Верховній Раді України відхилити цей проект (висновок Комітету 07.02.2018).

Крім того, слід зазначити, що до ФПУ надходять звернення від членських організацій з приводу вимог подання фінансової звітності органам статистики, які посилаються на Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та «Порядок подання фінансової звітності», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419.

Вважаємо ці вимоги неправомірними, оскільки профспілки в своїй діяльності керуються Законом України «Про профспілки, їх права та гарантії діяльності», згідно з яким професійні спілки, їх об'єднання у своїй діяльності незалежні від державних органів та органів місцевого самоврядування, роботодавців, інших громадських організацій, політичних партій, їм не підзвітні і не підконтрольні (частини 1, 3 статті 12). Забороняється втручання державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, роботодавців, їх об'єднань у статутну діяльність профспілок, їх організацій та об'єднань.

Згідно зі статтею 14 профспілки діють згідно із законодавством та своїм статутом, яким і встановлюються порядок, терміни звітності та здійснення контролю за діяльністю виборних органів профспілки перед її членами.

Фінансовий контроль за коштами профспілок та їх об'єднань державними органами та органами місцевого самоврядування не здійснюється. Контроль за їх надходженням та витрачанням здійснюють контрольно-ревізійні органи, обрані відповідно до статутів (положень) профспілок, їх об'єднань (стаття 34).

Отже, вимоги до профспілок подавати фінансову звітність до органів статистики є прямим втручанням органів державної влади у діяльність профспілок та порушенням їх прав. Профспілки звітують виключно перед членами профспілок, які своїми внесками формують їх бюджети. Одночасно ці вимоги порушують і норми міжнародного права, зокрема статті 3 Конвенції МОП № 87. Крім того, відповідно до пункту 485 Збірника рішень, прийнятих Комітетом по свободі об'єднання Адміністративної ради МОП, і напрацьованих ним принципів, положення, які надають державній владі право обмежувати свободу профспілки в розпорядженні профспілковими коштами та їх використанні за їхнім розсудом для досягнення звичної і законної профспілкової мети, несумісні з принципами свободи об'єднання.

З метою усунення колізії норм права, що виникла після внесення 06.10.2016 змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» в частині нотаріального посвідчення підписів керівників профспілкових організацій на документах, які подаються на реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, та вдосконалення положень законодавства щодо спрощення процедури державної реєстрації професійних спілок, їх організацій та об'єднань профспілок ФПУ розроблено законопроект про внесення змін до зазначеного закону, який за її дорученням внесено до

Верховної Ради України народним депутатом України Івченком В.Є. (реєстр. № 7512 від 19.01.2018).

Народним депутатом України Капліним С.М. за дорученням ФПУ внесено до Верховної Ради України законопроект, спрямований на відміну оподаткування доходів фізичних осіб, отриманих від участі в заходах, що організовуються профспілками, їх організаціями та об'єднаннями (реєстр. № 7232 від 24.10.2017).

За інформацією окремих членських організацій **(21 галузевої профспілки та 16 облпрофоб'єднань)**, яка в установленому порядку має надаватися щороку, протягом 2017 року в ході громадського контролю було виявлено 2660 порушень прав профспілок, із них:

13 – перешкоджання роботодавцями створенню працівниками своїх профспілкових організацій, заборона участі в профспілках шляхом тиску на працівників (профспілки держустанов – 4, житлово-комунального господарства – 4, освіти і науки – 2; профоб'єднання Запорізької області – 3);

15 – втручання роботодавців у статутну діяльність профспілок (профспілки автосільгоспмашу – 1, держустанов – 2, житлово-комунального господарства – 1, соціальної сфери – 1, суднобудування – 1; профоб'єднання Запорізької області – 4, Івано-Франківської – 1, Київської – 4);

7 – втручання у статутну діяльність профспілок органів, здійснення фінансового контролю з боку органів виконавчої влади, позбавлення належного на праві власності профспілкам майна, отримання звітів про роботу профспілок (профспілки держустанов – 1, освіти і науки – 1; профоб'єднання Закарпатської області – 1, Запорізької – 2, Львівської – 1, Миколаївської – 1);

23 – порушення в частині гарантій для працівників підприємств, обраних до виборних профспілкових органів (профспілки геології – 1, держустанов – 8, житлово-комунального господарства – 3, охорони здоров'я – 4, соціальної сфери – 1; профоб'єднання Запорізької області – 1, Івано-Франківської – 1, Київської – 1, Львівської – 2, Харківської – 1);

8 – порушення в частині права членів виборних органів профспілкових організацій, а також повноважних представників безперешкодно відвідувати та оглядати місця роботи на підприємстві, в установі, організації, де працюють члени профспілки (профспілки автосільгоспмашу – 1, держустанов – 2, охорони здоров'я – 1, суднобудування – 2; профоб'єднання Івано-Франківської області – 1, Львівської – 1);

10 – не створення умов для діяльності профспілкової організації (профспілки автосільгоспмашу – 1, держустанов – 1, освіти і науки – 1, охорони здоров'я – 4; профоб'єднання Запорізької області – 1, Львівської – 2);

10 – ігнорування роботодавцями переговорного процесу з укладення колективних договорів на підприємствах та в організаціях, внесення до них змін (профспілки автосільгоспмашу – 1, держустанов – 2, житлово-комунального господарства – 2; профоб'єднання Запорізької області – 2, Івано-Франківської – 1, Львівської – 2);

10 – не надання інформації профспілкам або їх об'єднанням з питань, що стосуються трудових та соціально-економічних прав та законних інтересів своїх членів, а також інформації про результати господарської діяльності підприємств, установ, організацій (профспілки автосільгоспмашу – 1,

держустанов – 2, металургів – 1, освіти і науки – 2, охорони здоров'я – 2, суднобудування – 1; профоб'єднання Запорізької області – 1);

620 – не перерахування роботодавцями утриманих із заробітної плати працівників членських профспілкових внесків на рахунок первинних організацій профспілок (профспілки автосільгоспмашу – 14, вугільної промисловості – 5, геології – 2, держустанов – 545, житлово-комунального господарства – 23, охорони здоров'я – 1, суднобудування – 4, хімічної промисловості – 1; профоб'єднання Запорізької області – 2, Київської – 15, Харківської – 5);

1944 – не перерахування коштів первинним профспілковим організаціям на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу (профспілки автосільгоспмашу – 24, вугільної промисловості – 10, геології – 3, держустанов – 914, житлово-комунального господарства – 79, металургів – 1, охорони здоров'я – 208, хімічної промисловості – 1; профоб'єднання Запорізької області – 535, Івано-Франківської – 1, Київської – 21, Львівської – 40, Харківської – 104).

З метою усунення виявлених порушень надіслано 670 відповідних подань (письмових повідомлень), із них роботодавцям – 576, органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування – 94. Крім того, 24 звернення з питань захисту прав профспілок направлено для розгляду в судовому порядку.

За результатами звернень профспілок усунуто 207 порушень, із них роботодавцями – 144, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування – 52, судом – 11. А також притягнуто до дисциплінарної відповідальності 4 особи, винних у порушенні прав профспілок.

Слід зазначити, що картина порушення профспілкових прав є необ'єктивною. Про захист прав профспілок, проблеми у цій сфері в 2017 році повідомили лише 37 членських організацій ФПУ (21 всеукраїнська галузева профспілка та 16 територіальних профоб'єднань).

Із них 9 членських організацій повідомили про відсутність порушень прав профспілок (6 галузових та 3 територіальних відповідно).

Пояснювальні записки до інформації (які умовно можна назвати такими) надіслали 4 галузових профспілки та 7 територіальних об'єднань профспілок.

Відсутнє оперативне реагування членських організацій на виявлені порушення і має місце несвоєчасне внесення фактів порушень профспілкових прав до Єдиного реєстру порушень прав профспілок. Видається, що факти порушень подекуди приховуються, не повідомляються ФПУ офіційно в установленому порядку, а проблеми і вжиті заходи щодо їх вирішення не висвітлюються. В той же час, зі звернень на телефони «гарячої лінії ФПУ», електронних звернень профспілкового активу можна зробити висновок про існування серйозних проблем у сфері додержання профспілкових прав.

Однією з причин виникнення такої ситуації є відсутність системного здійснення громадського контролю з питань додержання профспілкових прав, спрямованого не тільки на виявлення порушень, а й на запобігання їх виникненню.

Не в усіх членських організаціях ФПУ створені правові інспекції праці (в тому числі на умовах кооперування коштів) і належним чином здійснюється

правовий захист членів профспілок, який є одним із найважливіших завдань профспілкової діяльності.

Разом з тим, економія саме на юристах призводить до нівелювання ролі профспілок, до зневіри людей праці у профспілковому русі, і як наслідок, до масового скорочення профспілкового членства.

Про порушення профспілкових прав ФПУ постійно інформує органи державної влади і міжнародні інституції.

Зокрема, в квітні 2017 року ФПУ зверталася з листом до Міжнародної конфедерації профспілок щодо розв'язаної державними органами кампанії по відчуженню об'єктів профспілкової власності, спрямованої проти ФПУ та її членських організацій з метою їх ослаблення.

У грудні цього ж року у відповідь на інформаційне повідомлення ФПУ про продовження провокацій щодо неї та блокування роботи Президії ФПУ Міжнародна конфедерація профспілок, Європейська конфедерація профспілок, Європейська федерація профспілок громадського обслуговування, Об'єднання профспілок Польщі «Солідарність» та Національна конфедерація профспілок Республіки Молдови направили звернення до Президента України, Прем'єр-міністра України, Голови Верховної Ради України з вимогою припинити атаки на найбільш репрезентативне профоб'єднання України та проінформували про це Верховного представника Європейського Союзу з питань закордонних справ Федеріку Могеріні та Главу Представництва ЄС в Україні Х'юга Мінгареллі.

У березні 2018 року Голова ФПУ звернувся з листом до Генерального секретаря МКП Шаран Барроу з проханням надати солідарну підтримку у зв'язку з посиленням наступу на права профспілок з боку органів державної влади. Також Голова ФПУ проінформував про погіршення ситуації з дотриманням прав профспілок в Україні членів Виконавчого комітету МОП, засідання якого відбулося 5 березня у Брюсселі.

Крім цього, ФПУ щороку подає інформацію до Міжнародної конфедерації профспілок про порушення в Україні прав на свободу об'єднання, ведення колективних переговорів і права на страйк, з якими стикнулися її членські організації. У 2018 році така інформація за 2017 - 2018 роки надіслана в лютому для включення її до щорічного Огляду і Глобального індексу прав МКП, що презентуватиметься на Міжнародній конференції праці. Наразі Україна в цьому індексі за оцінками МКП входить до п'ятірки країн, де найбільш порушуються права профспілок та працівників.

Про порушення профспілкових прав щороку інформуються Міністерство соціальної політики, Держпраці та Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Ураховуючи численні факти порушень профспілкових прав та необхідність організації ефективного їх захисту, Федерацією профспілок України вживалися наступні заходи.

У 2016 році з метою організації надання експертної, методичної, консультативної підтримки членським організаціям ФПУ з належного реагування на факти порушення прав організацій профспілок, зовнішнього протиправного втручання в їх діяльність, захисту від переслідувань профспілкових лідерів та активістів за профспілкову діяльність згідно з розпорядженням ФПУ від 05.02.2016 № 9 була створена Експертна група

оперативного реагування ФПУ, яка залучається на прохання членських організацій ФПУ в окремих випадках, коли ними вичерпано всі заходи щодо усунення порушень профспілкових прав.

Постановою Президії ФПУ від 22.06.2016 № П-2-18 «Про затвердження документів, які забезпечують роботу Експертної групи оперативного реагування ФПУ» затверджено Порядок обліку та аналізу звернень членських організацій про факти порушень профспілкових прав, які потребують реагування ФПУ, та Порядок організації та сприяння членських організацій ФПУ у роботі Експертної групи оперативного реагування ФПУ.

Членським організаціям ФПУ було запропоновано довести зміст затверджених документів до відома всіх профспілкових організацій для забезпечення захисту профспілкових прав та активно використовувати можливості експертів.

Фахівці апарату ФПУ, які входять до складу Експертної групи оперативного реагування, залучалися до вирішення конфліктної ситуації та проведення перевірки дотримання трудового і профспілкового законодавства у ПАТ «Саливонківський цукровий завод».

В окремих випадках фахівцями надавалася безпосередня практична допомога членським організаціям з питань застосування законодавства про профспілки.

З метою підвищення ефективності захисту профспілкових прав ФПУ здійснювалося системне навчання профспілкових активістів з питань застосування законодавства про профспілки, проводилися тематичні семінари та тренінги для членських організацій, питання висвітлювалися на шпальтах профспілкових видань та веб-сайтах.

Зокрема, фахівці апарату ФПУ у 2016–2017 роках проводили виїзні консультації з питань захисту профспілкових прав для профактиву Профспілки АПК, Херсонської, Київської і Одеської, Житомирської, Луганської та Черкаської областей, Профспілки працівників державних установ України, Профспілки працівників автомобільного транспорту і шляхового господарства України, Київської обласної організації Профспілки працівників культури України, Київської міської професійної спілки працівників енергетики та електротехнічної промисловості, Криворізької та Луганської організаціям Профспілки працівників будівництва та промисловості будівельних матеріалів України, Київської міської ради профспілок, ПАТ «Укрпошта», працівників АПСВТ.

У рамках заходів з нагоди Міжнародного дня прав людини 6 грудня 2016 року проведено інтерактивний тренінг для профактиву ДП «Завод 410 ЦА» на тему: «Ефективні практики захисту профспілкових прав»; 11–12 грудня 2017 року – інтернет-конференцію на сайті ФПУ на тему: «Захист права на участь у професійних спілках». Під час конференції було підготовлено відповіді на запитання членів профспілки та профспілкових організацій міст Києва, Кривого Рогу, Кропивницького, Рівного та Тернополя.

У 2016 році також проведено тематичне навчання для членів постійної комісії Ради ФПУ з питань правового захисту профспілок та їх організацій, членів профспілок. Для профспілкового активу підготовлено Бібліотечку

голови профспілкового комітету «Захист профспілкових прав: коментарі та практичні поради» (№ 7–8, 2016).

На допомогу членським організаціям ФПУ також було підготовлено:
у лютому 2017 року:

- *Рекомендації щодо вирішення окремих проблемних питань у сфері праці та діяльності профспілкових організацій в умовах проведення реформ та децентралізації влади;*

- Відповіді на окремі запитання у методичному матеріалі «Актуальні питання діяльності первинних профспілкових організацій», підготовленому структурними підрозділами апарату ФПУ;

у серпні 2017 року - роз'яснення «Про порядок припинення первинної профспілкової організації при банкрутстві підприємства чи з інших причин» та «Актуальні проблеми діяльності первинних профспілкових організацій» (щодо державної реєстрації змін про первинну профспілкову організацію при зміні її назви чи керівника).

Також за даними членських організацій ФПУ у 2017 році спеціалістами правових служб було надано 2630 роз'яснень з питань профспілкового законодавства, із них у ЗМІ – 1226, у формі методичних матеріалів – 1404 та проведено 5540 семінарів з правових питань.

Порушення майнових прав профспілок

У зв'язку із законодавчою невизначеністю майна загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР, прогалинами у законодавстві та правовими колізіями, майно одного з наймасовіших громадських об'єднань в Україні стало «мішенню» для безпрецедентного процесу «судового вилучення» та відвертої націоналізації державою профспілкового майна.

На базі постанов Верховної Ради України, прийнятих у 1992 і 1994 роках щодо майна загальносоюзних громадських організацій, згідно з якими таке майно до законодавчого визначення суб'єктів права власності було визнано державним, попередня влада, ігноруючи положення Конституції України, Цивільного кодексу України, міжнародного права відносно непорушності та захисту права власності та історичний факт того, що Українська республіканська рада профспілок та утворена у 1990 році Федерація незалежних профспілок України, як правонаступниця майна Укрпрофради, ніколи не були загальносоюзними організаціями, розпочала масштабний наступ на майнові права ФПУ та її членських організацій.

Починаючи з 2011 року, органами прокуратури було подано сотні судових позовів до ФПУ, обласних об'єднань профспілок, господарюючих суб'єктів, створених за участю ФПУ: ПрАТ «Укрпрофоздоровниця», ПрАТ «Укрпрофтур».

До 2013 року більшість судових справ перебували у Вищому господарському суді України, де заправляв Татьков В.І. Від остаточного судового удару профспілки врятувала Революція гідності, адже в цей час судді просто боялися виносити доленосні рішення, зайнявши позицію очікування.

Послаблення тиску на суди завдяки втечі «контролерів» дало свої позитивні результати. Протягом березня – червня 2014 року більшу половину справ було повернуто на нові розгляди, й місцеві суди все ж таки почали розглядати справи по суті та дослухатись до доводів профспілок.

Після революційних подій профспілки, як і більшість суспільства, розраховували на порозуміння з боку нової влади та зупинення беззаконня, започаткованого злочинним режимом. Члени профспілок разом з мітингувальниками виборювали право на справедливість, а Федерація професійних спілок та обласні територіальні профспілки всіляко підтримували революційний рух, за що й у подальшому постраждали (Будинок спілок у м. Києві було вщент спалено).

Однак, нова влада, скориставшись довірою громадян, не змогла відмовитись від такого ласого «подарунка» попередників.

Уже у вересні – листопаді 2014 року завдяки адмінресурсу схеми «партійної сім'ї» знову пішли в хід. Так, Верховним Судом України була сформована судова практика, що профспілкове майно є виключно державною власністю.

Неодноразові звернення ФПУ до Голови Ради національної безпеки і оборони України Турчинова О.В., Прем'єр-міністрів України Яценюка А.П., Гройсмана В.Б., Президента України Порошенка П.О. з вимогами зупинення беззаконня та свавілля судової влади, що призводить до руйнації єдиної в державі системи санаторно-оздоровчих комплексів, залишилися без відповідного розуміння та відповіді.

У своїх зверненнях до перших осіб держави ФПУ, зокрема, зазначала наступне.

Система профспілкових санаторно-курортних та оздоровчих закладів є на сьогодні єдиним у державі цілісним комплексом, який забезпечує повний цикл надання лікувальних та реабілітаційних послуг громадянам і складає основу санаторно-курортної галузі нашої держави. Всі роки курортні та туристичні заклади профспілок були самодостатніми, існували без державної фінансової підтримки та зберегли матеріальну базу для виконання важливої соціальної функції у житті суспільства – оздоровлення та реабілітації трудових ресурсів держави, яка гарантована Конституцією України.

У профспілкових санаторіях щорічно забезпечується професійне санаторно-курортне лікування десятків тисяч працівників, зайнятих у важких та шкідливих умовах, постраждалих на виробництві внаслідок травм, професійних захворювань, а з 2014 року – учасників АТО, населення, постраждалого від бойових дій.

Загалом у 2014–2016 роках за рахунок профспілкових та інших недержавних ресурсів, гуманітарної допомоги, коштів трудових колективів на базі санаторно-лікувальних закладів профспілок проведено реабілітацію, надано оздоровлення та послуги з розміщення й харчування більш ніж 6 тис. громадянам, потерпілим на Євромайдані та в зоні АТО, в тому числі учасникам бойових дій, вимушеним переселенцям з Криму та східних регіонів країни.

На базі санаторіїв профспілок функціонують 15 центрів медико-психологічної реабілітації для демобілізованих, постраждалих під час проведення АТО.

Реакція влади, на жаль, була протилежною.

У грудні 2014 року за ініціативи Кабінету Міністрів України були внесені законодавчі зміни щодо припинення санаторно-курортного лікування за фінансової участі Фонду соціального страхування, внаслідок чого щорічно були

позбавлені відновлювального лікування понад 220 тис. працівників – застрахованих осіб, 260 тис. дітей, припинено фінансування робітничих та студентських санаторіїв-профілакторіїв, що викликало масове невдоволення.

Однак, народну Петицію, адресовану Президенту України, було повернуто на розгляд Уряду, й донині масове і доступне санаторно-курортне лікування не відновлено.

У подальшому Уряд Яценюка своєю постановою від 07.10.2015 № 817 затвердив порядок визначення суб'єкта управління об'єктами, що повернуті у власність держави, та іншим майном, суб'єкт управління якого не визначений. Зазначена постанова встановлює саме механізм визначення суб'єкта управління об'єктами державної власності, якому передаються повноваження щодо управління майном, повернутим у власність держави, зокрема майном загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР, що розташоване на території України і повернуте у власність держави за рішенням суду, яке набрало законної сили.

Як наслідок, у період 2011–2017 років, відповідно до рішень судів, профспілками було втрачено 40 майнових об'єктів.

На підставі судових рішень Фонд державного майна України зареєстрував право власності за собою.

Відповідно до розпоряджень КМУ із сфери управління ФДМУ до сфери управління інших міністерств та відомств було передано 6 майнових комплексів.

Разом з цим, після низки успішних всеукраїнських профспілкових акцій, спрямованих на критику чинного Уряду, профспілки знову отримали від влади черговий удар. Але цього разу влада вже не приховувала своїх антипрофспілкових намірів.

Протягом 2014–2016 років, відповідно до рішень судів, у Закарпатті, на Івано-Франківщині, Чернігівщині, Полтавщині були визнані за державою Будинки профспілок та будівлі навчально-методичних центрів, тих осередків, які протягом багатьох десятиліть були єдиним місцем у регіоні, куди прості люди ще можуть вільно прийти, поскаржитись на порушені права і безоплатно отримати реальну допомогу.

Попри це влада, натакаючи профспілкам на їх незручну активність, через Розпорядження Кабінету Міністрів України у березні 2017 та січні 2018 років передала до сфери управління Будинки спілок своїм непримиримим опонентам: Будинки спілок Закарпатської області – до сфери управління Судової адміністрації України; Навчально-методичний центр Полтавщини – до сфери управління Генеральної прокуратури України. Наразі йдуть судові позови про виселення членських організацій з їх будівель.

Що було зроблено в період 2011–2017 років?

Окрім забезпечення постійного захисту майнових прав профспілок у судових інстанціях, ФПУ вживала наступних заходів.

2012 рік – ініціювання через групу народних депутатів як суб'єктів на конституційне подання з вимогою визнання постанов ВРУ неконституційними.

Результат: народні депутати після прийняття конституційного подання відмовились від своїх намірів, що призвело до відмови КСУ в його розгляді.

2012 рік – заперечення на проект Закону «Про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР», поданий Міністерством торгівлі та економічного розвитку, який очолював міністр Порошенко П.О.

Результат: законопроект було знято з парламентського розгляду.

2014 рік – подання законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про професійні спілки їх права та гарантії діяльності», що стосується виснаження статусу профспілкового майна. Подавався народними депутатами Я. Сухим та О. Стояном.

Результат: законопроект не знайшов своє схвалення через політичні мотиви протистояння та несприйняття депутатів від Партії регіонів.

2015 рік – заперечення на проект Закону «Про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР», поданий Міністерством торгівлі та економічного розвитку, який очолював міністр А. Абрамовічус.

Результат: законопроект було знято з парламентського розгляду.

2016 рік – заперечення на проект Закону «Про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР», поданий групою народних депутатів під головуванням І. Луценка.

Результат: законопроект було знято з парламентського розгляду для доопрацювання.

2015–2016 роки – подання до КСУ конституційного звернення з вимогою офіційного тлумачення окремого положення статті 1 Закону України «Про підприємства, установи та організації союзного підпорядкування, розташовані на території України» в частині його поширення чи непоширення на майно підприємств, установ, організацій колективної форми власності.

Результат: ухвалою КСУ від 26.10.2016 було припинено конституційне провадження у зв'язку з тим, що відповідно до ст. 150 Конституції України офіційне тлумачення законів України не належить до повноважень Конституційного Суду України.

Окремо слід зупинитись на діях ФПУ щодо профспілкових об'єктів Федерації профспілок Закарпатської області та Федерації профспілок Полтавської області.

Питання щодо залишення приміщення у користуванні профспілок Закарпатської області обговорювалось на зустрічі Прем'єр-міністра України Гройсмана В.Б. з представниками всеукраїнських профспілок та профоб'єднань, що відбулась у жовтні 2017 року.

За результатами зустрічі було надано доручення Першому віце-прем'єр-міністру – міністру економічного розвитку і торгівлі України Кубіву С.І., який очолює спільну робочу групу з питань використання профспілкового майна, яке за рішеннями судів визнано державною власністю.

Наразі питання залишається невирішеним.

Окрім цього, ФПУ стало відомо, що Закарпатському окружному суду в 2011 році було передано відповідні приміщення з достатніми площами (згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12.2011 № 1241-р «Про передачу будівлі № 2 загальною площею 1997 кв. м військового містечка № 43, яка розташована за адресою: м. Ужгород, вул. Другетів, 91») до сфери

управління Державної судової адміністрації з подальшим використанням її Закарпатським окружним адміністративним судом.

З огляду на це, ФПУ в грудні 2017 року звернулась до Міністерства економічного розвитку і торгівлі з приводу перегляду питання щодо скасування розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.03.2017 № 221-р, на що було отримано негативну відповідь.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 13-р від 11.01.2018 було передано в оперативне управління Генеральної прокуратури України будівлю в м. Полтаві по вул. Ляхова, 1. Полтавська обласна рада професійних спілок звернулась з вимогою скасування відповідного розпорядження КМУ та зупинення дій щодо передачі приміщення ГПУ, до керівників держави, Генерального прокурора та Міжнародної організації праці.

У лютому 2018 року ФПУ звернулась до Генерального прокурора Луценка Ю.В. з вимогою зупинення будь-яких дій на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України № 13-р від 11.01.2018.

Також складною залишається ситуація із захистом майнових прав на профспілкові об'єкти у Федерацій профспілок Одеської, Чернівецької, Хмельницької областей.

Наразі тривають судові розгляди по:

- будівлі Будинку спілок Федерації профспілок Одеської області, її членських обласних галузевих організацій профспілок, яка розташована за адресою Куликове поле, 1, у м. Одесі;
- будівлі їдальні, що належить Федерації профспілок Хмельницької області, яка розташована по вул. Соборній, 55 у м. Хмельницькому;
- будівлі спального корпусу з їдальнею та госпчастиною пансіонату з лікування матері та дитини «Зелені пагорби» (с. Виженка, Вижницького району Чернівецької області, вул. Велика Виженка, 343), що належить Чернівецькій обласній раді профспілок.

Разом з тим, слід зазначити, що завдяки консолідованим та своєчасним діям профспілковим організаціям Дніпропетровщини, Херсонщини, Чернігівщини вдалося захистити свої майнові права на власні майнові об'єкти в судових інстанціях.

Враховуючи критичну ситуацію та на численні звернення членських організацій 28.02.2018 Головою ФПУ Осовим Г.В. було оперативно скликано засідання Президії ФПУ, на якому у гострій та критичній формі було обговорено ситуацію щодо посилення наступу на права профспілок, зокрема спроби владних структур привласнити будинки профспілок на місцях, які останнім часом стали все частішими.

За дорученням Президії ФПУ Голова ФПУ поінформував про ситуацію навколо профспілкових об'єктів Прем'єр-міністра України Гройсмана В.Б., як соціального партнера профспілок, а також гостро порушив зазначену проблему на засіданні урядового Комітету з питань економічної, фінансової та правової політики, розвитку ПЕК, інфраструктури, оборонної та правоохоронної діяльності, що відбувся 01.03.2018 року під головуванням Першого віце-прем'єр-міністра – міністра економічного розвитку і торгівлі України Кубіва С.І.

Голова ФПУ повідомив членів Комітету про вимоги Президії ФІУ: скасувати розпорядження КМУ про передачу профспілкових об'єктів, в першу чергу будинків територіальних профоб'єднань Закарпатській і Полтавській областей та повернути їх законним власникам – профспілкам, і врешті-решт, на законодавчому рівні закріпити за профспілками право власності на майно, яке знаходиться у їх віданні та зажадав від урядовців невідкладних дій.

Як результат, Комітет своїм рішенням від 01.03.2018 доручив Фонду державного майна України утворити робочу групу за участю представників Мінекономрозвитку, Мінфіну, Мінюсту, Мінсоцполітики, Секретаріату Кабінету Міністрів та Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні з метою опрацювання можливих шляхів врегулювання питань, пов'язаних з визначенням статусу і використанням майна, що перебувало у користуванні профспілкових організацій колишнього Союзу РСР, яка має оперативно розглянути всі організаційно-правові аспекти та невідкладно надати Уряду пропозиції щодо їх врегулювання.

14.03.2018 відбулось перше засідання спільної робочої групи. За її результатами представники сторін підтримали ініціативу профспілок щодо внесення Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України Закону України «Про внесення змін до статті 34 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності", метою якого є законодавче врегулювання правового статусу майна профспілок.

Також Голова ФПУ звернувся з листом до Генерального секретаря Міжнародної конфедерації профспілок Шаран Барроу з проханням надати солідарну підтримку у зв'язку з посиленням з боку органів державної влади наступу на права профспілок.

03.03.2018 Головою ФПУ на виконання постанови Президії ФПУ від 28.02.2018 № П-13-2 «Про наступ на права профспілок» видано відповідне розпорядження.

Департамент правового захисту апарату ФПУ
Департамент корпоративних прав та майна ФПУ

Схвалено
постановою Ради ФПУ
від 29.03.2018 № Р-4-4

ЗАЯВА до Кабінету Міністрів України

28 березня 2018 року на засідання Уряду внесено низку проектів постанов Кабінету Міністрів України, пов'язаних з реформуванням системи охорони здоров'я в Україні.

Рада ФПУ заявляє, що під час підготовки зазначених проектів нормативно-правових актів порушено процедуру погодження із сторонами соціального діалогу проектів нормативно-правових актів з питань економічної та соціальної політики.

Так, проекти постанов Кабінету Міністрів України «Деякі питання Ради громадського контролю при Національній службі здоров'я» (п. 4.18 порядку денного засідання Уряду), «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я» (п. 4.22 порядку денного засідання Уряду), «Про затвердження вимог до надавача послуг з медичного обслуговування населення, з яким головними розпорядниками бюджетних коштів укладаються договори про медичне обслуговування населення» (п. 4.24 засідання порядку денного Уряду), «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 року № 710» (п. 4.26 засідання порядку денного Уряду), «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» (п. 4.28 порядку денного засідання Уряду) та «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання первинної медичної допомоги населенню» (п. 4.32 порядку денного засідання Уряду) не погоджувались Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні.

Рада ФПУ заявляє про неприпустимість порушення Урядовою стороною взятих на себе зобов'язань за Генеральною угодою щодо регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні (п. 3.2) та положень Регламенту Кабінету Міністрів України (п. 7 § 33).

Прийняття рішень, як пов'язаних з реформуванням, у тому числі у сфері охорони здоров'я, так і з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин, має відбуватися виключно на засадах взаємодії всіх сторін соціального діалогу відповідно до взятих на себе зобов'язань щодо проведення узгоджувальних процедур.

Закликаємо Кабінет Міністрів України відновити конструктивний соціальний діалог в інтересах людини праці.

Рада Федерації профспілок України